

De naald in de hooiberg

**Twee vragen om je leven te heroriënteren:
Waar zoek je Jezus & Waar ben je bang voor?**

Lucas 24

Ds. Ilonka Terlouw | Eerste Paasdag | Pasen 2018, Tollebeek

1. Intro: De naald in hooiberg

In mijn studententijd had ik een poster op mijn kamer hangen met daarop de afbeelding van een grote hooiberg, met daarin één enkele naald. Zoiets als deze afbeelding. Onder de afbeelding stond ‘...en je zult vinden’, uit Matteüs 7.

Het was een afbeelding die me moed gaf en vertrouwen: Niet opgeven, dan kom je er wel. Als je volhoudt, als je hard werkt, zul je je doel bereiken. 't Is misschien een speld in een hooiberg waar je naar zoekt of streeft, en het lijkt misschien onmogelijk – maar bij Gód is niets onmogelijk!

Deze belofte van Jezus, zo realiseerde ik me heel goed, heeft ten diepste betrekking op God zelf. Als je Hem zoekt, zal Hij zich laten vinden. De Bijbel staat vol met teksten die dat beloven: “Jullie zullen mij zoeken en ook vinden,” staat er in Jeremia 29, “als jullie mij ten minste met hart en ziel zoeken. Ik zal me door jullie laten vinden – spreekt de HEER.”

Zo vormde die poster met die tekst, de grond onder mijn voeten. Het gaf me de zekerheid dat God niet verborgen is, maar zich laat vinden door wie Hem zoeken. Met die zekerheid kon ik het hele leven aan: Wie zoekt, die vindt.

...

Behalve op paasmorgen.

Behalve op paasmorgen.

...

Op paasmorgen wordt Jezus gezocht, maar niet gevonden.

De vrouwen zoeken hun Heer, maar ze vinden Hem niet.

Ze staan in het donker van de spelonk. Misschien waren er wel meerdere nissen in de spelonk uitgehouwen om lichamen neer te leggen. Maar hoe ze ook zoeken, ze vinden hun Heer niet. Ze stuiten op een werkelijkheid die harder is dan hard, zo hard als het steen van de spelonk, een werkelijkheid die elke belofte waarin ze geloofd hadden onderuit haalt: soms zoek je God, maar vind je God niet. Deze vrouwen stonden met lege handen in het duister van de spelonk, en raakten helemaal van streek. Ze hadden er zoveel moeite voor gedaan, geld gestoken in de olie en balsem, er tijd voor vrij gemaakt om naar het graf te gaan – maar hun Heer was er niet.

Jezus liet zich niet vinden op die eerste paasmorgen.

Niet door de vrouwen, niet door de discipelen, niet door Petrus die later in z'n eentje nog eens naar het graf toegaat om zijn Heer te zoeken.

Soms zoek je de Heer Jezus, maar vind je Hem niet.

Dát is de realiteit waar de paasmorgen mee begint.

2. Waar is God?

Heb jij dat weleens meegemaakt?

Dat je de Heer Jezus zoekt, maar Hem niet vindt?

Vol vertrouwen stond je in het leven, tot er iets gebeurde, of je leven door de jaren heen een keer nam, waardoor je in die donkere spelonk belandde. Om je heen, enkel koude en harde stenen muren. Je loopt erop vast. Hij is er niet. Hoe je ook zoekt. Het zijn die momenten in je leven waarop je vol zit met vragen: 'Waar is God?' Je gebeden zitten gevangen in die stenen spelonk. Misschien geef je het bidden wel op. 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?' 'U belooft toch dat wie u zoekt zal vinden?' – heb ik soms de kleine lettertjes gemist? Een asterisk met een disclaimer op de achterkant van de poster misschien? 'Heer, waar bent u?'

Concrete voorbeelden hiervan tref ik wekelijks op mijn pad aan. Afgelopen week kwam ik een uitnodiging tegen voor een studiedag over 'ongewenste kinderloosheid'. 'Een levenslang gemis' luidt het thema. Het trof me, dat juist in de week van Pasen een studiedag werd georganiseerd over wanneer God géén leven geeft. Een leven lang zoeken en hopen, maar niet vinden.

Hermineke Vonk, getrouwd en ongewenst kinderloos schrijft tegen welke muren zij opliep, hoe ze worstelde naar God en naar antwoorden zocht:

'Vruchtbaarheid *is toch een* belofte én opdracht van God?' Ze voelt zich heen en weer geslingerd. 'Vruchtbaarheid als zegen of als vloek?' 'God is een God

van leven, van vermenigvuldiging. Ziet Hij het ouderschap bij ons niet zitten? *De worsteling met God* kan bij kinderloosheid een hele lange fase zijn.' 'God troost je, en tegelijkertijd heeft Hij de gebeden niet verhoord. Hij geeft je kracht om verder te gaan, maar Zijn (kinder)zegen gaat aan jouw deur voorbij.'

Zo zal een ieder van u zijn of haar eigen verhaal bij zich dragen. Soms is het niet jouw verhaal, maar het verhaal van iemand die je lief is. Dat kan je net zo diepgaand raken. Of beelden die via tv en internet op je afkomen en je hart beroeren, zo niet verscheuren. Het roept geloofsvragen op die je soms niet meer loslaten. Ons menselijk geloof loopt erop vast. En je ervaart iets van die ontredding en ontzetting van de vrouwen op die eerste paasmorgen. Net zoals de vrouwen Jezus hadden gevolgd, volg je Jezus misschien al wel jaren. Maar juist dat leven met Jezus brengt je uiteindelijk in een lege spelonk waar je Jezus niet kunt vinden.

...

Dat is het moment dat ons geloof Pasen nodig heeft.

Het paasgeloof, dat onze vragen niet zozeer beantwoordt, maar ze overstijgt en een weg voor ons baant uit die donkere spelonk vandaan naar een wereld die anders is, beter is, vol van leven is. **Na het kruis, wacht niet het graf – ook niet voor jou – maar de Opstanding en een nieuwe schepping.**

Maar dat licht van Pasen laat zich niet makkelijk vinden, het moet ons vinden.

Dat gaat stapsgewijs.

De discipelen hebben een lange dag voor de boeg.

3. Op Pasen stelt God de vragen

Als eerste, stuurt God op paasmorgen twee boodschappers naar de vrouwen toe. De ruimte van de spelonk licht op ... en in mijn gedachten hoor ik die prachtige en krachtige woorden al weergalmen in de ruimte: 'De Heer is waarlijk opgestaan.' Zo begroeten christenen elkaar al eeuwenlang op paasmorgen, zo hebben ook wij elkaar vanochtend begroet. Is dit niet de bemoediging die de vrouwen, en ieder mensenkind die het moeilijk heeft, nodig heeft? 'De Heer is waarlijk opgestaan. Halleluja!' – Maar er klinkt geen bemoedigende groet, en ook dat halleluja klinkt niet.

Er klinkt een vraag. Een kritische vraag. Het is bijna een verwijt: 'Waarom zoeken jullie de Levende onder de doden?' De boodschappers vertellen niet eens dat Jezus is opgestaan. Ze noemen hem 'De Levende'. En ze lijken het de vrouwen kwalijk te nemen, dat ze Hem die het leven is, in het graf zoeken. Ze hadden beter moeten weten. 'Wat doen jullie hier?' klinkt het in koor van de twee mannen.

Voor de vragen van de vrouwen is geen aandacht.

Met Pasen is het God die ons de vragen stelt.

Het is een nogal confronterende vraag waarmee God op de proppen komt. Een vraag die rauw op je dak kan vallen als je zelf vastloopt op God. Je zit in die donkere spelonk, in die teleurstelling, in die tegenvaller, in wat dan ook, en God vraagt je: Wat doe je hier? Je wilt me zo graag vinden, maar kind, hoe kan het nou dat je me *hier* zoekt? Ken je me dan zo slecht?!

Het is een vraag die afgelopen week sterk op me afkwam.

Zoeken wij God soms ook niet op de verkeerde plek?

Zou dat ook voor ons gelden?

Zou die vraag ons kunnen helpen op momenten dat wij in een donkere spelonk zitten, als wij tegen muren van steen aanlopen en God zoeken? Zou het ons dan helpen, ons te realiseren dat de Heer Jezus dáár misschien wel helemaal niet is?

De vraag die God de vrouwen voorhoudt is niet verwijtend bedoeld. De grot wordt verlicht door de stralende gewaden van de twee mannen. En God wil datzelfde licht ontsteken in het hart van deze vrouwen. Dáár moet het licht worden. Dáár is deze vraag op gericht. Het is een scherpe, kritische vraag, ja inderdaad. Maar het is bedoeld om de vrouwen te heroriënteren en hen tot radicaal nieuw inzicht te brengen [hun geloof, hun leven open te breken]: Wat doen jullie hier? Waarom zoeken jullie hier op een begraafplaats, in een graf, tussen de doden naar Jezus, de Levende? *Hier* is hij niet.

4. Het woord van Jezus

Hier is Hij niet.

Maar waar dan wel?

Waar moet je Jezus dan wél zoeken?

Weet je wat de twee mannen zeggen? ‘Herinner je wat Jezus gezegd heeft, dat de Mensenzoon gekruisigd moest worden en op de derde dag op moest staan.’ De twee mannen zeggen eigenlijk: Waar zoek je Jezus, in het graf of in wat Hij sprak? Het graf is de verkeerde plek om te zoeken. Zijn Woord is waar je moet zijn.

Het voelt voor mij eigenlijk als een tamelijk onbevredigend antwoord. Is dat werkelijk wat deze twee mannen de vrouwen voorhouden? Als ik het naar onze tijd vertaal: Lees je Bijbel? Was dit nu niet het moment geweest dat Jezus zelf had kunnen verschijnen? Dat zou toch een stuk overtuigender zijn, als Jezus de opgestane zich nu laat zien?

En toch kan ik er niet veel anders van maken. Dit is de weg die God ons wijst. Er wordt hier op die eerste paasmorgen een veel grotere betekenis gehecht aan de Bijbel dan wij vaak doen. Dáár worden de vrouwen naartoe gestuurd voor houvast, voor uitzicht, voor een uitweg.

Toen ik daar zo over nadacht, moest ik onvermijdelijk denken aan het verhaal dat Jezus een paar hoofdstukken eerder vertelt. In hoofdstuk 16 vertelt Jezus ons de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus. Beide sterven. De arme Lazarus komt terecht aan de zijde van vader Abraham; de rijke man slaat zijn ogen op in het dodenrijk waar hij hevig gekweld wordt door de hitte van de vlammen. De rijke man smeekt Abraham om Lazarus terug naar de aarde te sturen om zijn vijf broers te waarschuwen. 'Als maar iemand van de doden naar hen toekomt, zullen ze tot inkeer komen'. Maar Abraham zegt: 'Nee, daar vergis je je schromelijk in. 'Als ze niet naar Mozes en de profeten [het Oude Testament] luisteren, zullen ze zich ook niet laten overtuigen als er iemand uit de dood opstaat.'

Met andere woorden: Als je niet naar Gods Woord luistert, geen geloof hecht aan dat wat in de Bijbel staat, als je de woorden die Jezus sprak niet ter harte neemt, zal zijn Opstanding je ook niet overtuigen. Hoe dat precies zit, weet ik niet. Het lijkt alsof er een bepaalde openheid bij ons nodig is, die alleen het Woord van God ons kan geven.

Pasen vraagt om een totale heroriëntatie van alles wie we zijn, van alles wat we dachten te weten over God, over Jezus, over de dood, over het leven. Hier is hij niet, zeggen de twee mannen. Hij is opgewekt. Er is weinig in onze wereld dat je daar op kan voorbereiden. Wie zijn eigen voorstellingsvermogen volgt, komt na Goede Vrijdag onvermijdelijk bij het graf terecht. Er is weinig in onze werkelijkheid dat je zicht kan geven op de opstanding. Enkel het woord van Jezus zelf.

Is er ruimte in je hart voor die woorden?

Is er ruimte in je leven voor dat wat jouw situatie overstijgt?

Is er ruimte in je hart voor een God die in Christus groter is dan werkelijkheid waarin jij je bevindt?

Op die paasmorgen is er in het hart en in het leven van de vrouwen nog geen ruimte voor het paasgeloof. Ze verlaten ontzet het graf. De discipelen vinden het kletspraat, en ook Petrus weet niet wat hij van de linnen doeken maken moet. Toch zit het werk van de twee hemelse boodschappers erop. De woorden van de Levende zijn in herinnering gebracht. Het zijn zaadjes die God heeft gezaaid.

En ze doen hun werk al. Bij Petrus groeit de verwondering reeds.

Een nieuw geloof ontkiemt.

5. Paasavond

Tegen de tijd dat de avond valt dragen de woorden van de Levende vrucht.

Als de Emmaüsgangers teruggaan naar Jeruzalem en 's avonds bij de discipelen binnenvallen, is het geloof in de Opgestane hen al vooruit gesnelde. De leerlingen roepen het uit: Hij is waarlijk opgestaan! Ook de Emmaüsgangers delen hun verhaal.

En dan, dan breekt eindelijk het volle licht van Pasen door, in deze huiskamer waar de leerlingen bij elkaar zijn in de naam van Jezus, de Levende. Jezus, de opgestane, verschijnt in hun midden en overlaadt hen met de vrede van God: 'Vrede – vrede zij met jullie.'

Hier raken we aan het hart van het Paasevangelie. Deze eerste paasavond staat in scherp contrast tot de gebeurtenissen op die paasochtend. *Paasochtend* laat ons zien dat God die zich *niet* altijd en vanzelfsprekend laat vinden en dat Hij zich zeker niet in het graf laat vinden. *Paasavond* toont ons hoe de Opgestane ons weet te vinden. Dat

is Pasen: Met zijn vrede zoekt de Opgestane ons op. Hij brengt de sjaloom van Gods Koninkrijk de huiskamer binnen, waar twee of drie in zijn naam vergaderd zijn.

Toch blijkt ook nu weer, dat het voor De Opgestane makkelijker is, de huiskamers van mensen binnen te komen, dan hun hart. Want opnieuw zijn de leerlingen intens bevreesd, door angst overmand. **En opnieuw is het God die hier een confronterende, scherpe vraag stelt:** Waarom zijn jullie zo ontzet en waarom zijn jullie ten prooi aan twijfel?

Waarom dan toch?!

Waar ben je bang voor?

Bang dat het niet waar is?

Bang dat het niet echt is?

Bang voor het onbekende, Gods toekomst?

Bang voor het loslaten?

Bang voor de overgave?

Ben je bang voor de vrede van de Levende?

Waar ben je bang voor?

Misschien wel voor alles.

6. De naald in de hooiberg (2)

Van de bravoure dat 'wij zullen zoeken en vinden' is op deze paasavond weinig over. Hier stuiten we niet alleen op het hart van het paasevangelie, maar ook op onszelf: op onze eigen angsten, ons ongeloof, onze onzekerheid.

Als je jong bent, dan denk je al snel dat dat je de hele wereld aankan en dat jij die speld in de hooiberg wel kan vinden. Maar wie het leven bewust beleeft, zal linksom

of rechtsof tot de conclusie komen dat het leven niet zo maakbaar is als je dacht en dat je als mens niet zoveel voorstelt als je dacht.

Uiteindelijk zijn wij die speld in de hooiberg. *Jij* bent die speld in de hooiberg. Een mens onder miljoenen mensen, die maar één ding nodig heeft: door de vrede van Christus gevonden te worden.

Dat is het evangelie van Pasen.

Het is het evangelie van de opgestane Heer die op zoek gaat naar jou én vindt.

Hij vindt die speld in de hooiberg wel, voor Hém is niets onmogelijk.

Hij vindt en omarmd jou met zijn vrede.

De enige vraag die nog rest is:

waar ben je bang voor?

Wat heb je te verliezen?

7. Slot

Ik zei het al met Pasen is het God die ons de vragen stelt.

Twee vragen, wel te verstaan. Twee vragen om je leven te heroriënteren, om ruimte te scheppen in je leven voor de vrede van de Levende. **Waar zoek je Jezus? En: waar ben je bang voor?**

In het Lucas evangelie wordt door de leerlingen niet zoveel terug gezegd. Beter nog: er wordt door hen geen woord gezegd. Er wordt ons enkel verteld, dat als Jezus eenmaal weg is, zij met grote vreugde achterblijven. Knoop dat goed in je oren: de vreugde en vrijheid die de Opgestane je biedt, zijn ongekend.

In de Evangelische liedbundel staat een prachtig lied, dat heet: 'Wij blijven geloven' (ELB 279). Laat me daarmee afsluiten, als *ons* antwoord op de vragen die God ons met Pasen stelt:

Wij blijven geloven, dat onder miljoenen
de Heer van de schepping een plan met ons heeft;
Waarin zich Zijn heil en mijn twijfels verzoenen
en dat aan elk leven betekenis geeft.

En ook dat Zijn boodschap de mens kan bevrijden
hoe vast ook verstrikt in het web van de tijd;
Nog steeds kan vertroosten, verlichten, bevrijden,
wanneer hier de levensbaan uitzichtloos lijkt.

En dat Hij ons telkens de durf weer wil geven,
ook nu in een wereld van steen en metaal
om buiten onszelf voor de ander te leven
ons kleine begin van Zijn groot ideaal.

Dat werkelijkheid wordt als het oog van de volken
zich niet meer vergeefs naar de horizon richt
en 't morgenrood rijst dat Zijn komst met de wolken
verkondigt in duizenden kleuren van licht.